

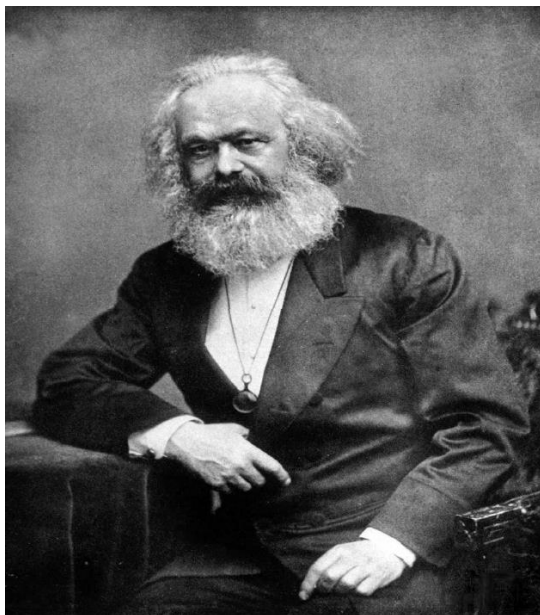
Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΞ ΚΑΙ Ο ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ-ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΣ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΣΑΤΑΝΙΣΜΟΣ

Δρ. Νικόλαος Λάος

Φιλόσοφος – Σύμβουλος Νοοπολιτικής και συγγραφέας, μεταξύ άλλων, του βιβλίου *Μεθεξιολογία: Φιλοσοφική Θεολογία και Θεολογική Φιλοσοφία για τη Θέωση της Ανθρωπότητας*, Αθήνα: Εκδόσεις Διάυλος, 2017

www.nicolaslaos.com

Στα πρώτα του νεανικά χρόνια, ο Καρλ Μαρξ (Karl Marx, 1818–1883) ομολογούσε ότι ήταν Χριστιανός και ζούσε σύμφωνα με τους Χριστιανικούς τύπους. Το πρώτο σύγγραμμα του Μαρξ έχει τίτλο *Η Ένωση των Πιστών με τον Χριστό*, και το έγραψε στις 17 Αυγούστου 1835, όταν ήταν δεκαεπτά ετών και φοιτούσε στο Trier Gymnasium. Επρόκειτο για ένα σχόλιο του Μαρξ επάνω στο δέκατο πέμπτο κεφάλαιο του Κατά Ιωάννην Ευαγγελίου (βλ. Karl Marx, “The Union of the Faithful with Christ,” *The Karl Marx Library*, τόμος V: On Religion, μτφρ. Saul K. Padover, New York: McGraw-Hill Book Company, 1974, σελ. 3–6).

Στο προαναφερθέν σύγγραμμά του, ο Μαρξ έγραψε τα εξής: “Δια της αγάπης του Χριστού, στρέφουμε τις καρδιές μας συγχρόνως προς τους αδελφούς μας που είναι εσωτερικώς συνδεδεμένοι με εμάς και προς Εκείνον ο οποίος προσέφερε τον εαυτό Του ως θυσία.” Με άλλα λόγια, ο Μαρξ πρότεινε τον Χριστιανισμό ως τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μπορούν να γίνουν αγαπημένοι αδελφοί ο ένας του άλλου. Στο ίδιο σύγγραμμά του, συνεχίζει ως εξής: “Η ένωση με τον Χριστό μπορεί να προσφέρει εσωτερική ανάταση, παρηγοριά στη θλίψη, γαλήνια εμπιστοσύνη, και μια καρδιά δεκτική στην ανθρώπινη αγάπη, σε κάθε τι ευγενές και μεγάλο, όχι για χάρη της φιλοδοξίας και της δόξας, αλλά για χάρη του Χριστού.”

Επίσης, μεταξύ της 10ης και της 16ης Αυγούστου του 1835, ο Μαρξ έγραψε μια εργασία με τίτλο *Στοχασμοί ενός Νέου Ανθρώπου για την Επιλογή Σταδιοδρομίας στη Ζωή* (πρωτοεκδόθηκε στο ετήσιο *Archiv für die Geschichte des Sozialismus und der Arbeiterbewegung*, Ed. K. Grünberg, Λειψία, 1925· επίσης, βλ. Edward L. Burke, S.J., “Karl Marx: Reflections of a Young Man on the Choice of a Career in Life,” *The New Scholasticism*, τόμος 35, τεύχος 2, 1961, σελ. 191–201). Σε αυτήν την εργασία του, ο Καρλ Μαρξ γράφει ότι “η θρησκεία καθ’ εαυτή μας διδάσκει ότι το ιδεώδες ον προς το οποίο όλοι αγωνίζονται να ομοιάσουν θυσιάσε τον εαυτό του για χάρη του ανθρώπινου γένους, και ποιος θα μπορούσε να αψηφήσει τέτοιους ισχυρισμούς; Εάν έχουμε επιλέξει τη θέση στη ζωή από την οποία μπορούμε περισσότερο από οτιδήποτε άλλο να εργαστούμε υπέρ της ανθρωπότητας, κανένα βάρος δεν μπορεί να μας κάμψει, διότι πρόκειται για θυσίες προς όφελος όλων· τότε δεν θα βιώσουμε οποιαδήποτε μικροπρεπή, περιορισμένη, ιδιοτελή χαρά, αλλά η ευτυχία μας θα ανήκει σε εκατομμύρια, οι πράξεις μας θα αποτελούν αντικείμενο μιας ήσυχης ανάμνησης αλλά θα επενεργούν εσαεί, και πάνω από τη στάχτη μας θα χυθούν τα καυτά δάκρυα ευγενών ανθρώπων.”

Ο Μαρξ αρχίζει τον λόγιο βίο του ως ένας, τυπικώς τουλάχιστον, Χριστιανός. Όταν τελείωσε τη μέση εκπαίδευση, στο απολυτήριό του, κάτω από την ένδειξη “Θρησκευτική Γνώση,” γράφθηκαν τα εξής: “Η γνώση του περί τη Χριστιανική πίστη και ηθική είναι αρκούτως σαφής και καλώς θεμελιωμένη. Γνωρίζει επίσης σε κάποια έκταση την ιστορία της Χριστιανικής Εκκλησίας” (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. Trevor Ling, *Karl Marx and Religion: In Europe and India*, London: The Macmillan Press Ltd., 1980).

Επάνω αριστερά: η γερμανική πόλη Τριρ (Trier) τον 19ο αιώνα, στο γυμνάσιο της οποίας φοίτησε ο Καρλ Μαρξ. Επάνω δεξιά: πορτρέτο του νεαρού φοιτητή Καρλ Μαρξ.

Αριστερά: το γυμνάσιο όπου φοίτησε ο Καρλ Μαρξ στην πόλη Τριρ.

Η στροφή της θρησκευτικής συνείδησης του Μαρξ στον Εωσφορισμό

Τα προαναφερθέντα νεανικά συγγράμματα του Μαρξ εκφράζουν νεανικά αιτήματα για υπαρξιακή πληρότητα, ηθικό ηρωισμό και κοινωνική δικαιοσύνη. Ο Χριστιανισμός του έφηβου Μαρξ αποτελεί ένα σωτηριολογικό ιδεώδες το οποίο ανταποκρίνεται στη συναισθηματική απολυτότητα της εφηβείας και στην ανάγκη του εφήβου να δικαιώσει τον εγωισμό του—εν προκειμένω μέσω μιας μορφής ηθικού ηρωισμού. Ειδικότερα, ο Μαρξ στρέφει τη συναισθηματική απολυτότητα και τον ηθικό ηρωισμό που διαπνέουν την εφηβική σκέψη του προς τα έξω, προς την αλλαγή του κόσμου, ακολουθώντας τη θεμελιώδη νοοτροπία μιας σειράς θρησκευτικών παραδόσεων του Παγανισμού, του Γνωστικισμού και του δυτικού Χριστιανισμού που αποδίδουν την αιτία του κακού σε κάποια θεμελιώδη πνευματική μόλυνση του κόσμου και επιβάλλουν στους πιστούς ένα ορθολογικό σύστημα υπακοής και εξορκιστικών τελετουργιών (βλ. το βιβλίο μου *Μεθεξιολογία: Φιλοσοφική Θεολογία και Θεολογική Φιλοσοφία για τη Θέωση της Ανθρωπότητας*, Αθήνα: Εκδόσεις Δίαυλος, 2017). Εξ ου και, στο ποίημά του με τίτλο “Αισθήματα,” που αφιέρωσε στην παιδική του αγαπημένη και μετέπειτα σύζυγό του Τζένη φον Βεστφάλεν (Jenny von Westphalen), ο Μαρξ εξέφρασε τη μεγαλομανία του και τη δίψα του για να καταστρέψει και να αναδομήσει τον κόσμο με τους εξής στίχους: “Τον ουρανό θα καταλάβω/ θα τραβήξω τον κόσμο επάνω μου/ Αγαπώντας, μισώντας, σκοπεύω/ το αστέρι μου να λάμπει εκθαμβωτικά/ . . . Κόσμους θα καταστρέψω για πάντα/ εφόσον δεν μπορώ να δημιουργήσω κανένα/ εφόσον δεν δίδουν προσοχή στο κάλεσμά μου.”

Ο Χριστός του Μαρξ είναι περισσότερο ένα αφηρημένο ιδεώδες θυσίας και συναισθηματικής ενδυνάμωσης, και, γι’ αυτό, κατά φυσικό τρόπο, εξελίσσεται σε πρόξενο αμετροεπούς εγωισμού και πνευματικής ανελευθερίας. Στη σχέση με τον προσωπικό Θεό, ο εγωισμός κάμπτεται, διότι ο Θεός δεν είναι πλέον μια αφηρημένη μορφή της ανθρώπινης σκέψης, αλλά είναι η “άλλη” παρουσία, και, στο πλαίσιο μιας διαπροσωπικής σχέσης, καταλύεται η ορθολογική νομοτέλεια, εφόσον υπερισχύει το πρόσωπο έναντι της κοσμοθεωρίας. Αντίθετα, η πίστη σε ένα αφηρημένο ιδεώδες προκαλεί υπερδιέγερση του εγωισμού, αφού το εγώ, η σκεπτόμενη συνείδηση, ανάγεται συλλογιστικώς στο αφηρημένο ιδεώδες που λατρεύει, και, έτσι, η σκεπτόμενη συνείδηση επιδιώκει την αυτοθέωσή της, διεκδικώντας την οντολογική επάρκειά της ως θεμέλιο της αλήθειας. Όμως, όπως προανέφερα, το τίμημα αυτής της πορείας αυτοθέωσης της συνείδησης είναι η απώλεια της πνευματικής ελευθερίας του ανθρώπου, εφόσον, για να μπορέσει να διεκδικήσει το κύρος του επαρκούς θεμελίου της αλήθειας, η συνείδηση πρέπει να επιβάλει τόσο πολλούς λογικούς και ιστορικούς περιορισμούς στον εαυτό της ώστε τελικώς εκπίπτει σε σκιά του εαυτού της, και ο σκοπός της αυτοθέωσής της αποβαίνει θνησιγενής (βλ. Νικόλαος Λάος, *Μεθεξιολογία: Φιλοσοφική Θεολογία και Θεολογική Φιλοσοφία για τη Θέωση της Ανθρωπότητας*, Αθήνα: Εκδόσεις Δίαυλος, 2017, κεφάλαια 5 και 6). Αυτή είναι, άλλωστε, η αρχετυπική τραγωδία της πτώσης του Εωσφόρου και της μετατροπής του σε Σατανά (Ησαΐας 14:12–17).

Για τους προαναφερθέντες λόγους, από πολύ νωρίς, η θρησκευτική συνείδηση του Μαρξ άρχισε να κινείται διαλεκτικώς μεταξύ του “Χριστού” και του “Εωσφόρου,” έως ότου, τελικώς, οδηγήθηκε στη σύνθεση του διαλεκτικού υλισμού. Σταδιακώς, από τη διαλεκτική “θέση” ενός *sui generis* Χριστιανικού συναισθηματισμού, ο Μαρξ μεταβαίνει στη διαλεκτική “αντίθεση” ενός *sui generis* Εωσφορικού συναισθηματισμού. Ο Μαρξ ανήγγειλε τη στροφή της θρησκευτικής συνείδησής του σε έναν Εωσφορικό συναισθηματισμό με το ποίημά του που έχει τον εύγλωττο τίτλο “Θέλω να εκδικηθώ εναντίον του Ενός που άρχει άνωθεν.”

Στο ποίημά του με τίτλο “Επίκληση ενός Απελπισμένου,” ο Μαρξ εκφράζει τη γνήσια κακία του με τους εξής στίχους: “Ετσι ένας θεός άρπαξε από ‘μένα τα πάντα/ στην κατάρα και το ράφι του πεπρωμένου./ Όλοι οι κόσμοι του έχουν παρέλθει πέρα από την ανάμνηση!/ Τίποτε άλλο εκτός από την εκδίκηση δεν μου έχει απομείνει!/. . . Θα οικοδομήσω τον θρόνο μου ψηλά πάνω./ παγερή, φοβερή θα είναι η σύναξή του./ . . . Όποιος κοιτάζει προς αυτόν με υγιές μάτι/ θα οπισθοχωρήσει, χτυπημένος θανατηφόρα χλωμός και άφωνος./ σφιχταγκαλιασμένος με την τυφλή και ψυχρή θνητότητα/. . . Και ο κεραυνός του Παντοδύναμου θα εξοστρακιστεί.” Συνδυάζοντας τους προαναφερθέντες στίχους του Μαρξ με τους ακόλουθους στίχους επίσης του ίδιου, “τότε θα μπορέσω να μιλήσω θριαμβευτικά./ σαν ένας θεός, μέσω των βροχών του βασιλείου τους/ κάθε λέξη μου είναι φωτιά και πράξη./ Το στέρνο μου είναι ίσο με εκείνο του Δημιουργού,” διαπιστώνουμε μια αντιστοιχία μεταξύ της ποίησης του Μαρξ και των λόγων του προφήτη Ησαΐα που περιγράφουν την πτώση του Σατανά: “Πώς έπεσες εκ του ουρανού, Εωσφόρε, υιέ της αυγής· συνετρίβης κατά γης, εσύ ο καταπατών τα έθνη. Εσύ, λοιπόν, έλεγες στην καρδιά σου, θέλω να ανέβω στον ουρανό, θέλω να υψώσω τον θρόνο μου υπεράνω των άστρων του Θεού· και θέλω να καθίσω στο όρος της σύναξης, προς τα μέρη του βορά” (Ησαΐας 14:12–13). Έχοντας λάβει Χριστιανική εκπαίδευση και έχοντας διαμορφώσει μια θρησκευτική συνείδηση, ο Μαρξ εμπνέεται από το αντιδραστικό πνεύμα του Εωσφόρου και ταυτίζεται μαζί του για να εκφράσει τόσο την εσωτερικευμένη του αρνητικότητα απέναντι στον κόσμο όσο και την ιστορική μεγαλομανία του. Εξ ου και ομίλησα περί της γνήσιας κακίας του Μαρξ.

Στο βιβλίο μου *Μεθεξιολογία*, υποστηρίζω ότι “το κακό αναδύεται και εκδηλώνεται όταν, στο πλαίσιο της σύγκρουσης μεταξύ του εγώ και του ιδεατού εαυτού τού εγώ (ή αυτού που οι ψυχαναλυτές αποκαλούν “υπερεγώ”), κάποιος θεωρεί ότι ο εαυτός του υπολείπεται έναντι του ιδεατού εαυτού του,” δηλαδή, “το κακό δεν είναι αποτέλεσμα κοινωνικών συνθηκών,” αλλά “το κακό είναι μια τραγική έκφραση της ενόρμησης κάποιου να διαμαρτυρηθεί και να εκδικηθεί για την εσωτερική του αποτυχία, υπό την έννοια ότι έχει αποτύχει να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις ποιοτικές απαιτήσεις του ίδιου του εαυτού του” (Νικόλαος Λάος, *Μεθεξιολογία: Φιλοσοφική Θεολογία και Θεολογική Φιλοσοφία για τη Θέωση της Ανθρωπότητας*, Αθήνα: Εκδόσεις Διάυλος, 2017, σελ. 323–24). Η πηγή του κακού βρίσκεται μέσα στην ανθρώπινη βούληση. Σε ψυχολογικό επίπεδο, αυτά τα ζητήματα έχουν αναλυθεί εκτενώς από τους διακεκριμένους ψυχολόγους Πολ Ρόζιν (Paul Rozin) και Έντουαρντ Ρόιζμαν (Edward Royzman) του Πανεπιστημίου της Πενσυλβάνιας (Η.Π.Α.) καθώς και από τον φημισμένο Πολωνό φιλόσοφο Λέζεκ Κολακόφσκι (Leszek Kołakowski, 1927–2009). Αυτά τα ψυχολογικά πορίσματα συνοψίζω στο βιβλίο μου *Μεθεξιολογία* ως εξής: “οι ψυχολόγοι Πολ Ρόζιν (Paul Rozin) και Έντουαρντ Ρόιζμαν (Edward Royzman) έχουν υποστηρίξει ότι η εκδήλωση προδιάθεσης αρνητικότητας (negativity bias) προσδιορίζεται από τα εξής τέσσερα στοιχεία: (i) από την ‘αρνητική δραστηκότητα’ (negative potency), που αναφέρεται στο γεγονός ότι κάποια θετικά στοιχεία/γεγονότα μπορεί να είναι ίσου μεγέθους ή ίσης αισθηματικής αξίας με κάποια αρνητικά στοιχεία/γεγονότα, αλλά η παρουσία των αρνητικών στοιχείων/γεγονότων μπορεί να διαταράσσει τον ψυχισμό περισσότερο από ό,τι η παρουσία των θετικών στοιχείων/γεγονότων· (ii) από το αν, και κατά πόσο, η ‘αρνητική κλίση’ (negative gradient) είναι ανηφορική από τη ‘θετική κλίση’ (positive gradient)· (iii) από την ‘κυριαρχία της αρνητικότητας’ (negativity dominance), που αναφέρεται στην επικράτηση μιας αρνητικής ερμηνείας του κόσμου· και (iv) από τον ‘αρνητικό διαφορισμό’ (negative differentiation), που αναφέρεται στις περιπτώσεις όπου η εννοιολόγηση της αρνητικότητας είναι περισσότερο λεπτομερής και πολύπλοκη από

όσο είναι η εννοιολόγηση της θετικότητας (και άρα, ασχολούμενο περισσότερο με την ανάλυση αρνητικών δεδομένων παρά θετικών δεδομένων, το άτομο καλλιεργεί την αρνητικότητα)” (όπ.π., σελ. 324).

Η προδιάθεση αρνητικότητας του Μαρξ, η οποία βρίσκεται στο υπόστρωμα του Εωσφορικού συναισθηματισμού του και εκφράζεται μέσω αυτού, καθίσταται σαφής και στο θεατρικό του έργο *Ουλάνεμ* (*Oulanem*). Ο Μαρξ συνέγραψε το μονόπρακτο θεατρικό έργο *Ουλάνεμ* όταν ήταν φοιτητής στο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου (βλ. Paul Majkut and Karl Marx, *Oulanem: A Fiction Conspiracy*, San Diego: Nyx Press, 2014). Είναι γνωστό ότι μια από τις παραδοσιακές τελετουργίες των σατανιστικών θρησκευτικών κοινοτήτων είναι η λεγόμενη μαύρη λειτουργία, η οποία συνίσταται στην αντιστροφή Χριστιανικών συμβόλων, κειμένων και ιερουργιών. Αυτήν τη νοοτροπία συναντάμε και στο έργο *Ουλάνεμ* του Μαρξ. Η ίδια η λέξη “Ουλάνεμ” είναι η αντιστροφή ενός ιερού ονόματος. Αποτελεί αναγραμματισμό του ονόματος Εμμανουήλ, που αποτελεί το βιβλικό όνομα του Μεσσία Ιησού, και, στα εβραϊκά, σημαίνει “ο Θεός μαζί μας.”

Το θεατρικό έργο *Ουλάνεμ* μπορεί να γίνει ευκολότερα κατανοητό αν λάβουμε υπόψη και το ποίημα “Ο Παίκτης” του Μαρξ. Σε αυτό το ποίημά του, ο Μαρξ γράφει: “Οι αναθυμιάσεις της κόλασης αναδύονται και γεμίζουν το μυαλό,/ μέχρι να τρελαθώ και η καρδιά μου να αλλάξει εντελώς./ Βλέπεις αυτό το σπαθί;/ Ο πρίγκιπας του σκότους/ μου το πούλησε./ Για ‘μένα μετρά τον χρόνο και δίδει τα σημεία./ Τολμηρότερα από κάθε άλλη φορά ερμηνεύω τον χορό του θανάτου.”

Στο θεατρικό έργο *Ουλάνεμ*, ο Μαρξ γράφει: “Και αυτοί είναι επίσης Ουλάνεμ, Ουλάνεμ./ Το όνομα αντηχεί σαν θάνατος, αντηχεί/ μέχρι που σβήνει σε μια άθλια αργή πορεία./ Στάσου, το ’χω τώρα! Αναδύεται από την ψυχή μου/ καθαρό σαν τον αέρα, δυνατό σαν τα κόκαλά μου.” Και, στο ίδιο έργο, συνεχίζει ως εξής: “Ωστόσο έχω δύναμη μέσα στα νεανικά μου μπράτσα/ να σε σφίξω και να σε συντρίψω [αναφέρεται στην προσωποποιημένη ανθρωπότητα]/ με θυελλώδη δύναμη,/ καθώς και για τους δυο μας η άβυσσος χάσκει στο σκοτάδι./ Θα βυθιστείς προς τα κάτω και θα σε ακολουθήω γελώντας,/ ψιθυρίζοντας στο αυτί σου, ‘Κατέβα/ έλα μαζί μου φίλε.”

Ο Μαρξ, έχοντας λάβει αξιόλογη θρησκευτική εκπαίδευση, γνώριζε ότι η Βίβλος αναφέρει ότι ο Διάβολος πρόκειται να συλληφθεί από έναν άγγελο και να ριχθεί δεμένος στην άβυσσο (Αποκάλυψη 20:1–3). Ο Μαρξ οραματίζεται να ρίξει όλη την ανθρωπότητα σε αυτήν την άβυσσο που είναι προετοιμασμένη για τον Διάβολο και τους δικούς του αγγέλους. Επίσης, η καταστροφική μανία του Μαρξ φαίνεται σε αυτό το θεατρικό έργο στο σημείο όπου ο Ουλάνεμ ομιλεί λίγο πριν πεθάνει και λέγει τα εξής: “Κατεστραμμένος, κατεστραμμένος. Ο χρόνος μου έχει ξεκάθαρα τελειώσει./ Το ρολόι έχει σταματήσει, η λασποκαλύβα έχει θρυμματιστεί./ Σύντομα θα αγκαλιάσω την αιωνιότητα στο στήθος μου, και σύντομα/ θα κραυγάσω γιγαντιαίες κατάρες εναντίον της ανθρωπότητας.”

Ο Μαρξ είχε σαγηνευθεί από τα ακόλουθα λόγια του Μεφιστοφελή στο έργο *Φάουστ* του Γκαίτε: “Κάθε τι που υπάρχει αξίζει να καταστραφεί.” Κάθε τι, περιλαμβανομένου του προλεταριάτου και των κομμουνιστών συντρόφων. Ο Μαρξ παραπέμπει σε αυτά τα λόγια στο σύγγραμμά του *Η Δεκάτη Ογδόη Μπριμέρ του Λουδοβίκου Βοναπάρτη* (Karl Marx, *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte*, μτφρ. D.D.L., New York: Mondial, 2005). Ο αιμοσταγής ολοκληρωτικός ηγέτης Στάλιν έδρασε σύμφωνα με αυτά ακριβώς τα λόγια, καταστρέφοντας ακόμη και την οικογένειά του.

Το έργο *Ουλάνεμ* τελειώνει με τα εξής λόγια: “Αν υπάρχει κάτι που καταβροχθίζει,/ θα πηδήξω μέσα του, αν και κάνω/ τον κόσμο ερείπια—/ τον κόσμο που εκτείνει τον όγκο του μεταξύ εμένα/ και της άβυσσου/ θα τον συντρίψω σε κομμάτια με τις/ συνεχείς κατάρες μου./ Θα εκτείνω τα μπράτσα μου γύρω από τη σκληρή του

πραγματικότητα./ αγκαλιάζοντάς με, ο κόσμος αποσβολωμένος/ θα πεθάνει./ και τότε θα βυθιστεί μέσα στο απόλυτο τίποτε./ χαμένος, χωρίς ύπαρξη—αυτό θα ήταν/ πραγματική ζωή.” Στο έργο *Ουλάνεμ*, διαπιστώνουμε μια βαθιά πνευματική συνάφεια μεταξύ του Μαρξ και του Μαρκήσιου Ντε Σαντ (Marquis de Sade). Στο βιβλίο του *Η Φιλοσοφία στο Μπουντουάρ*, ο Μαρκήσιος Ντε Σαντ διαίρεσε την κοινωνία στα “συνήθη” πρόσωπα, τα οποία πρέπει να υποφέρουν καταχρήσεις σε βάρος τους και “έχουν καθήκον να είναι πειθήνια, διότι αυτή είναι η κλήση τους στη ζωή,” και στα “ασυνήθη” πρόσωπα, τα οποία είναι εν δυνάμει ή ενεργεία “καταστροφείς” και τα οποία, ακριβώς επειδή είναι ασυνήθη, “έχουν το δικαίωμα να διαπράττουν οποιοδήποτε έγκλημα” (Marquis de Sade, *Justine, Philosophy in the Bedroom, and Other Writings*, μτφρ. Richard Seaver and Austryn Wainhouse, New York: Grove, 1965). Γενικότερα, στο έργο *Ουλάνεμ*, ο Μαρξ ακολουθεί το παράδειγμα του Διαβόλου, οδηγώντας την ανθρωπότητα στην κόλαση. Στο θεατρικό έργο *Ουλάνεμ*, όλοι οι χαρακτήρες έχουν επίγνωση της διαφθοράς τους, και μάλιστα την τιμούν, την εξυμνούν και παραμένουν προσηλωμένοι σε αυτήν. Σε αυτό το έργο, όλοι είναι υπηρέτες του σκότους, εκδηλώνουν όψεις του Μεφιστοφελή, και είναι σατανικοί, διεφθαρμένοι και κολασμένοι.

Στο ποίημά του “Περί του Χέγκελ,” ο Μαρξ γράφει: “Τα λόγια που διδάσκω έχουν όλα ανακατευθεί σε μια διαβολική σύγχυση./ Γι’ αυτό, οποιοσδήποτε μπορεί να σκεφθεί αυτό ακριβώς που διαλέγει ο ίδιος να σκεφθεί.”

Ο Μαρξ άρχισε την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία του με καλλιτεχνικές φιλοδοξίες. Τα ποιήματα και το θεατρικό έργο που συνέγραψε δεν έχουν ιδιαίτερη λογοτεχνική αξία, και γι’ αυτό, άλλωστε, κατέχουν δευτερεύουσα σημασία στην εργογραφία του Μαρξ, αλλά είναι χρήσιμα για να κατανοήσουμε τον ψυχισμό του και το πνεύμα του. Αποτυχημένοι καλλιτέχνες και διανοούμενοι με ροπή στις δυνάμεις του σκότους πρωταγωνιστούν και στον Ναζισμό. Μέσα από την αποτυχία στη συγγραφή θεατρικών έργων, ο Γκέμπελς (Paul Joseph Goebbels) αναδείχθηκε σε υπουργό Προπαγάνδας του ναζιστικού καθεστώτος της Γερμανίας. Μέσα από την αποτυχία στη φιλοσοφία, ο Ρόζενμπεργκ (Alfred Ernst Rosenberg) αναδείχθηκε σε κύριο θεωρητικό του ρατσισμού του ναζιστικού καθεστώτος της Γερμανίας. Μέσα από την αποτυχία στη ζωγραφική και στην αρχιτεκτονική, ο Χίτλερ (Adolf Hitler) αναδείχθηκε στον ολοκληρωτικό και αιμοσταγή ηγέτη της ναζιστικής Γερμανίας. Στα ποιήματά του, ο Χίτλερ αναφέρεται σε αντιχριστιανικές-σατανικές πρακτικές, παρόμοιες με εκείνες στις οποίες αναφέρεται ο Μαρξ. Για παράδειγμα, οι ακόλουθοι στίχοι του Χίτλερ είναι αποκαλυπτικοί για την πίστη του σε μια ναζιστική-σατανική αναβίωση του νορδικού Παγανισμού: “Ω, σκληρές νύκτες, πηγαίνω μερικές φορές/ στη δρυ του Βόταν στον ήσυχο κήπο./ για να κάνω μια συμφωνία με τις σκοτεινές δυνάμεις./ Το φεγγαρόφωτο κάνει τους ρούνους να εμφανιστούν./ Εκείνοι που λούστηκαν στο φως κατά τη διάρκεια της ημέρας/ συρρικνώνονται ενώπιον της μαγικής φόρμουλας.” Ο Βόταν είναι ο αρχηγός των θεών της παγανιστικής γερμανικής μυθολογίας. Οι ρούννοι ήταν τα ιερά σύμβολα των βόρειων λαών της Ευρώπης και αποτελούσαν ένα πλήρες σύστημα φιλοσοφίας και μαγείας.

Ο Χίτλερ πολύ σύντομα εγκατέλειψε τη σταδιοδρομία του ποιητή, και το ίδιο έπραξε και ο Μαρξ, ο οποίος δόθηκε σε μια επαναστατική σταδιοδρομία στο όνομα του Σατανά, ως αρχετυπικού πνεύματος αντίδρασης, εναντίον μιας κοινωνίας που του είχε προκαλέσει προδιάθεση αρνητικότητας, πιθανόν επειδή δεν τον καταξίωσε ως ποιητή και πιθανόν επειδή αντιμετώπισε υποτιμητικά τις ιουδαϊκές καταβολές του. Το 1841, ο Μαρξ κατέθεσε τη διδακτορική διατριβή του στο Πανεπιστήμιο της Ιένας (Universität Jena), με τίτλο *Η Διαφορά ανάμεσα στη Δημοκρίτεια και την Επικούρεια Φιλοσοφία της Φύσης* (βλ. Peter Fenves, “Marx’s Doctoral Thesis on Two Greek Atomists and the

Post-Kantian Interpretations,” *Journal of the History of Ideas*, τόμος 47, No. 3, 1986, σελ. 433–452). Στην προμετωπίδα της διδακτορικής διατριβής του, ο Μαρξ ανέγραψε: “με λίγα λόγια μισώ όλους τους θεούς,” φράση δανεισμένη από την τραγωδία *Προμηθεύς Δεσμώτης* του Αισχύλου.

Διαλεκτικός υλισμός

Η συνείδηση του Καρλ Μαρξ ακολούθησε την εξής διαλεκτική πορεία:

Θέση: Χριστιανικός συναισθηματισμός. Ο Μαρξ οδηγείται στη διαμόρφωση ενός δικού του, αφηρημένου “Χριστού,” που ουσιαστικά είναι ένα σύμβολο θυσίας και ηθικού ηρωισμού το οποίο εξυπηρετεί και υποστυλώνει τη συναισθηματική απολυτότητα, τον εγωισμό και τη μεγαλομανία του έφηβου Μαρξ.

Αντίθεση: Εωσφορικός συναισθηματισμός. Καθώς η συναισθηματική απολυτότητα, ο εγωισμός και η μεγαλομανία του έφηβου Μαρξ αναμετρώνται με τις κοινωνικές συνθήκες και πιέζονται από αυτές, και καθώς ο Μαρξ αναπτύσσει μια προδιάθεση αρνητικότητας, αναπτύσσει έναν Εωσφορικό συναισθηματισμό, ταυτιζόμενος ψυχικά με τη βιβλική αφήγηση περί του Σατανά. Αξίζει να αναφερθεί ότι, σε ένα γράμμα που έγραψε, στις 31 Μαρτίου 1854, ο υιός του Καρλ Μαρξ, Έντγκαρ προς τον πατέρα του, αρχίζει ως εξής: “Αγαπητέ μου Διάβολε.” Εξίσου αξιοσημείωτο είναι ότι η σύζυγος του Μαρξ, σε μια επιστολή της, τον Αύγουστο του 1844, απευθύνεται στον Μαρξ με τα εξής λόγια: “Η τελευταία ποιμαντορική επιστολή σου, αρχιερέα και επίσκοπε ψυχών, έχει προσφέρει ήσυχη ανάπαυση και ειρήνη στα πτωχά σου πρόβατα.” Παρ’ ότι ο Μαρξ στο βιβλίο του *Το Κομμουνιστικό Μανιφέστο* εκφράζει ρητώς την επιθυμία του να εξαλείψει κάθε θρησκεία, αποδέχεται να τον προσφωνούν “Διάβολο” και “αρχιερέα και επίσκοπο ψυχών,” δείχνοντας ότι ο σκοπός του είναι, με Εωσφορική αλαζονεία, να εγκαθιδρύσει μια δική του παγκόσμια θρησκεία σε αντικατάσταση όλων των άλλων θρησκειών (βλ. Karl Marx and Friedrich Engels, *The Communist Manifesto*, Sweden: Chiron Academic Press/Wisefhouse, 2016).

Σύνθεση: διαλεκτικός υλισμός. Όταν ο Καρλ Μαρξ έγραψε το θεατρικό έργο *Ουλάνεμ* και διάφορα νεανικά του ποιήματα, όπου, μεταξύ άλλων, ανέφερε και τη συμφωνία του με τον Διάβολο, δεν είχε ιδέα περί σοσιαλισμού. Μάλιστα, για ένα διάστημα, εργάστηκε ως επιμελητής στη γερμανική εφημερίδα *Rheinische Zeitung*, η οποία αρχικώς ακολουθούσε μια φιλοκυβερνητική και σίγουρα μη κομμουνιστική “γραμμή.” Η σύνθεση με την οποία ολοκληρώνεται η διαλεκτική πορεία της σκέψης του Μαρξ είναι ο διαλεκτικός υλισμός. Τη θέση του αυτή συνοψίζει με τη λεγόμενη ενδέκατη θέση στον Φόιερμπαχ: “Οι φιλόσοφοι ερμήνευσαν τον κόσμο ποικιλοτρόπως· αυτό που έχει σημασία είναι ο κόσμος να μεταμορφωθεί” (ο Μαρξ έγραψε τις *Θέσεις στον Φόιερμπαχ* την Άνοιξη του 1845). Με αυτήν τη θέση, ο Μαρξ απορρίπτει την παραδοσιακή τάση των φιλοσόφων να αναφέρουν τον κόσμο σε ένα σταθερό κέντρο, ιδιαίτερος στο πλαίσιο της παραδοσιακής οντολογίας, και αντιπροτείνει να αντικατασταθεί το όραμα μιας σταθερής αλήθειας από μια θεώρηση της κοινωνίας ως πορείας στο ιστορικό γίνεσθαι. Εξ ου και ο Μαρξ διαμόρφωσε μια θεωρία της πράξης βασισμένη στην πεποίθησή του ότι η αλήθεια βρίσκεται μόνο στο γίνεσθαι.

Οι προαναφερθείσες σκέψεις του Μαρξ περί απόρριψης της παραδοσιακής οντολογίας και περί του ιστορικού γίνεσθαι και της πράξης βασίζονται σε προγενέστερες εργασίες, και ιδιαίτερος στο βιβλίο *Προλεγόμενα στην Ιστοριοσοφία* (*Prolegomena zur Historiosophie*) που συνέγραψε, το 1838, ο Πολωνός φιλόσοφος, οικονομολόγος και κοινωνικός και πολιτικός ακτιβιστής κόμης Αουγκούστ Σιεζκόφσκι

(August Cieszkowski). Ο Σιεζκόφσκι ανήκε στον κύκλο των Νέων Χεγκελιανών, όπου ανήκαν επίσης ο Μοζές Ες (Moses Hess), ο οποίος ήταν Γαλλοεβραίος φιλόσοφος και σοσιαλιστής και ένας από τους θεμελιωτές του Εργατικού Σιωνισμού, ο Αρνολντ Ρούγκε (Arnold Ruge), ο οποίος ήταν Γερμανός φιλόσοφος και πολιτικός συγγραφέας, και ο Καρλ Μαρξ. Αυτοί αποτελούσαν τους σημαντικότερους εκπροσώπους της λεγόμενης “πρακτικής πολιτικής τάσης,” στην οποία αναφέρεται ο Μαρξ στο σύγγραμμά του *Κριτική της Χεγκελιανής Φιλοσοφίας του Δικαίου* (Εισαγωγή), που δημοσιεύθηκε το 1844 στα *Γαλλογερμανικά Χρονικά*, και την αντιπαραθέτει στη “θεωρητική πολιτική τάση,” η οποία ήταν προσανατολισμένη προς την καθαρή φιλοσοφία και υποστηριζόταν κυρίως από τον Γερμανό φιλόσοφο και ιστορικό Μπρούνο Μπάουερ (Bruno Bauer) και τους οπαδούς του (ο Μπάουερ ήταν σκληρός ρασιοναλιστής). Στο προαναφερθέν βιβλίο του, ο Σιεζκόφσκι εισηγείται έναν εναρμονισμό της διαλεκτικής φιλοσοφίας του Χέγκελ προς το αίτημα αλλαγής του κόσμου διαμέσου της συνειδητής πράξης του ανθρώπου και, υπό αυτό το πρίσμα, κήρυξε το τέλος της θεωρητικής φιλοσοφίας. Ο Σιεζκόφσκι υποστήριξε ότι, “από εδώ και στο εξής, η φιλοσοφία θα γίνει εφαρμοσμένη.” Η σκέψη του Σιεζκόφσκι αποτελεί συνέχεια του βιβλίου *Ιερή Ιστορία της Ανθρωπότητας*, το οποίο συνέγραψε το 1837 ο Μοζές Ες (βλ. Moses Hess, *The Holy History of Mankind and Other Writings*, επιμ. Shlomo Avineri, Cambridge: Cambridge University Press, 2004). Στο προαναφερθέν βιβλίο του, ο Ες ανοίγει τον δρόμο στη φιλοσοφία της πράξης που θα εισηγηθεί συστηματικώς ο Σιεζκόφσκι, καθώς υποστηρίζει ότι η φιλοσοφία χωρίζεται από την πραγματικότητα, ενώ θα έπρεπε να είναι πιστή έκφραση της πραγματικότητας. Το 1843, γράφοντας τη *Φιλοσοφία της Πράξης* (*Die Philosophie der Tat*), ο Ες υποστηρίζει ότι, “από εδώ και στο εξής, τάση της φιλοσοφίας του πνεύματος είναι να γίνει φιλοσοφία της πράξης,” και προσεγγίζει τον σοσιαλισμό ως μια φιλοσοφία της πράξης.

Ο Ες μύησε τον Καρλ Μαρξ στη φιλοσοφία της πράξης και κυρίως στον σοσιαλισμό. Ο διαλεκτικός υλισμός είναι η κοσμοαντίληψη του Μαρξισμού, και ο ιστορικός υλισμός είναι η επέκταση των αρχών του διαλεκτικού υλισμού στη μελέτη της κοινωνικής ζωής. Ο Μαρξ αντέστρεψε τη Χεγκελιανή διαλεκτική με τον ισχυρισμό ότι “το ιδεατό δεν είναι τίποτε άλλο παρά ο υλικός κόσμος όταν αντικατοπτρίζεται από τον ανθρώπινο νου και μεταφράζεται σε μορφές σκέψης” (Karl Marx, *Capital: A Critique of Political Economy*, τόμος I, μέρος I, επιμ. Friedrich Engels, επιμ. της πρώτης αμερικανικής έκδοσης: Ernest Untermann, New York: Cosimo, 2007, σελ. 25). Στο βιβλίο του με τίτλο *Συμβολή στην Κριτική της Πολιτικής Οικονομίας* (γραμμένο το 1859), ο Μαρξ αναδιατύπωσε την αιτιοκρατία και τον προφητισμό της διαλεκτικής του Χέγκελ από μια υλιστική σκοπιά με τον ισχυρισμό ότι “δεν είναι η συνείδηση των ανθρώπων που προσδιορίζει το είναι τους, αλλά, τουναντίον, είναι το κοινωνικό τους είναι [συγκεκριμένα, το σύνολο των υλικών συνθηκών] που προσδιορίζει τη συνείδησή τους” (Neil J. Smelser, επιμ., *Karl Marx: On Society and Social Change*, Chicago: University of Chicago Press, 1973, σελ. 5).

Η υλικο-ϊστορική πραγμάτωση της φιλοσοφίας και η υπαγωγή της στην κατηγορία της ιστορικής πράξης στο πλαίσιο του Μαρξισμού, όχι μόνο δεν έφεραν την απελευθέρωση του ανθρώπου αλλά στέρησαν από τον άνθρωπο την πνευματική ελευθερία, την οποία εξασφάλιζε η παραδοσιακή μεταφυσική με το να ανάγει την πηγή της σημασίας των όντων και των πραγμάτων του κόσμου σε μια αρχή που υπερβαίνει κάθε λογική και φυσική αναγκαιότητα και διατίθεται στον άνθρωπο ως θεία χάρη (την οποία ο άνθρωπος είναι ελεύθερος να δεχθεί ή να απορρίψει). Με τον διαλεκτικό υλισμό, ο Μαρξ καθοδηγεί, με επιστημονικοφανή τρόπο, την ανθρωπότητα για να τη ρίξει μέσα στην άβυσσο την οποία οραματιζόταν στα ποιήματα που συνέγραφε ως νέος. Ο διαπρεπής Βρετανός φιλόσοφος Μπέρτραντ Ράσελ (Bertrand Russell) έχει ευστόχως

επισημάνει ότι η εκκοσμικευμένη εσχατολογία και ο οιονεί θρησκευτικός χαρακτήρας του Μαρξισμού βασίζονται στο πρότυπο μιας υλιστικής ερμηνείας (για την ακρίβεια, παραποίησης) της Βίβλου σύμφωνα με την κοσμοθεωρία και τα οράματα του Μαρξ (βλ. Νικόλαος Λάος, *Μεθεξιολογία: Φιλοσοφική Θεολογία και Θεολογική Φιλοσοφία για τη Θέωση της Ανθρωπότητας*, Αθήνα: Εκδόσεις Δίαυλος, 2017, σελ. 152). Στο βιβλίο μου *Μεθεξιολογία*, υποστηρίζω ότι η φιλοσοφία της πράξης, γενικώς, δεν αντιτίθεται τόσο προς την έννοια της θεωρίας ή της θεωρητικής σκέψης, αλλά αντιτίθεται κυρίως προς την έννοια της θείας χάρης, έναντι της οποίας, ακολουθώντας το πρότυπο του Εωσφόρου, διακηρύσσει την οντολογική, επιστημολογική, ηθική και ιστορική αυτάρκεια του ιστορικού υποκειμένου ή της ίδιας της λογικής του ιστορικού γίνεσθαι.

Τα σκοτεινά πνευματικά μυστικά του Λένιν και της παρέας του

Το σατανιστικό φρόνημα του Λένιν περιγράφει ο ίδιος ο Λέων Τρότσκι (Leon Trotsky), ο οποίος υπήρξε στενός σύμμαχος και συνεργάτης του Βλαντίμιρ Λένιν (Vladimir Lenin), θεμελιωτή του Ρωσικού Κομμουνιστικού Κόμματος και αρχηγού της Μπολσεβίικης Επανάστασης του 1917. Στο βιβλίο του με τίτλο *Ο Νεαρός Λένιν*, ο Τρότσκι γράφει ότι, στην ηλικία των δεκαέξι ετών, ο Λένιν πέταξε τον σταυρό από τον λαιμό του, τον έφτυσε και τον πάτησε (Leon Trotsky, *The Young Lenin*, μτφρ. Max Eastman, New York: Doubleday and Co., 1972).

Σε μια επιστολή που έγραψε ο Λένιν προς τον Ρώσο συγγραφέα Μαξίμ Γκόρκι (Maxim Gorki), με ημερομηνία 13-14 Νοεμβρίου 1913, υποστήριξε τα εξής: “Έκατομμύρια αμαρτίες, κακουργίες, καταδυναστευτικές καταστάσεις και φυσικές επιδημίες ανακαλύπτονται ευκολότερα από τους ανθρώπους, και γι’ αυτό είναι λιγότερο επικίνδυνες, από ό,τι η λεπτοφυέστερη ιδέα ενός πνευματικού μικρού θεού, ακόμη κι αν είναι μεταμφιεσμένος κάτω από τον πιο ευπρεπή μανδύα.”

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Γκόρκι, ο οποίος ήταν στενός φίλος του Λένιν και μελλοντικός αρχιτέκτονας του Σοσιαλιστικού Ρεαλισμού, είχε ισχυρό ενδιαφέρον για το Θεοσοφικό Κίνημα της Ρωσίας αποκρυφίστριας Μαντάμ Μπλαβάτσκι (Madame H. P. Blavatsky), όπως εξίσου ισχυρό ενδιαφέρον για τη Θεοσοφία της Μπλαβάτσκι είχε και ο Ανατόλι Λουνατσάρσκι (Anatole Lunacharsky), μελλοντικός Μπολσεβίκος Κομισάριος Διαφώτισης. Υπάρχουν σαφή αποκρυφιστικά στοιχεία στα ποιήματα και τα θεατρικά έργα που έγραψε ο νεαρός Ανατόλι Λουνατσάρσκι (βλ. A. L. Tait, *Lunacharsky: Poet of the Revolution (1895–1907)*, Birmingham: Department of Russian Language and Literature, University of Birmingham, 1984). Επίσης, ο Γκόρκι είχε γοητευθεί από τις μελέτες του Ρώσου ψυχο-ενεργειακού ερευνητή Ναούμ Κότικ (Naum Kotik) αναφορικά με τον υπνωτισμό, και πίστευε ότι ο υπνωτισμός ήταν χρήσιμος για τη χειραγώγηση των μαζών.